

Allvarlig kritik mot Kriminalvården, anstalten Hall, för att i två fall ha granskat myndighetspost utan stöd i lag

Beslutet i korthet: Anstaltspersonal har i strid med fängelselagen granskat myndighetspost i form av intagnas utgående brev till Kriminalvårdens huvudkontor. Orsaken till att personalen öppnade och läste igenom breven var enligt Kriminalvården att de inte förstod att försändelserna utgjorde myndighetspost. Det inträffade är enligt JO helt oacceptabelt och anstalten får allvarlig kritik.

Anmälningarna

I två anmälningar som kom in till JO den 25 april och den 3 maj 2022 framförde AA och BB klagomål mot Kriminalvården, anstalten Hall. De uppgav sammanfattningsvis att de är intagna på anstalts säkerhetsavdelning och att anstaltspersonal den 19 respektive den 27 april 2022 granskade försändelser som de lämnat för postbefordran till Kriminalvårdens huvudkontor trots att dessa var myndighetspost. AA uppgav vidare att han efteråt påtalade för de ansvariga tjänstemännen att hans försändelse inte fick granskas och att säkerhetsavdelningens samordnare då svarade att de ”alltid gör så”.

Till anmälningarna fogade AA och BB anstalts underrättelser om att de aktuella försändelserna granskats. Enligt underrättelserna hade åtgärden vidtagits med stöd av bestämmelsen i 7 kap. 7 § fängelselagen (2010:610).

Utredning m.m.

JO remitterade anmälningarna till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, region Stockholm, genom tf. regionchefen, i huvudsak följande:

Personal vid säkerhetsavdelningen vid anstalten har missuppfattat bestämmelsen om s.k. myndighetspost och inte tänkt på att ett brev till Kriminalvården också är till en myndighet. De har uppfattat att de ska granska dessa brev utifrån lydelsen i Kriminalvårdens föreskrifter om granskning av försändelser till och från en intagen i säkerhetsavdelning.

Dagen efter att aktuella anmälningar inkom till regionkontoret informerades all personal vid säkerhetsavdelningen under morgonmötet om den felaktiga

hanteringen och att någon granskning av försändelser till Kriminalvården inte får ske. Dessutom kommer en särskilt riktad utbildning för den personal som granskar försändelser just på säkerhetsavdelning äga rum inom kort.

Rättslig reglering

Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad frihet att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden (2 kap. 1 § första stycket 2 regeringsformen, RF). Var och en är dessutom skyddad mot undersökningar av brev och annan förtrolig försändelse (2 kap. 6 § första stycket RF). Dessa fri- och rättigheter gäller även en person som är intagen i en anstalt eller häkte. De får dock begränsas genom lag (2 kap. 20 § RF).

Av 7 kap. 6 § fängelselagen (2010:610) (FäL) följer bl.a. att en försändelse mellan en intagen och en svensk myndighet ska vidarebefordras utan granskning.

Enligt 7 kap. 21 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om fängelse (FARK Fängelse) (KVFS 2011:1) ska alla försändelser till och från en intagen på säkerhetsavdelning, förutom sådana som avses i 7 kap. 6 § FäL, s.k. myndighetspost, granskas.

Kriminalvårdens bedömning

Det är något svårt att förstå hur bestämmelsen kring s.k. myndighetspost kan missförstås på så sätt att förbudet mot granskning inte omfattar brev från en intagen till just Kriminalvården. Den felaktiga hanteringen upphörde dagen efter att anmälan kom regionkontoret Stockholm tillhanda.

Efter att Kriminalvården yttrat sig lämnade BB in en skrift till JO, i vilken han framförde ytterligare klagomål på anstaltens granskning av försändelser. JO vidtog inte några åtgärder med anledning av skriften.

AA och BB fick tillfälle att kommentera remissvaret. Ett yttrande kom in från BB.

Bedömning

Kriminalvården har redogjort för den rättsliga reglering som är relevant i ärendet. Det kan tilläggas att försändelser som inte omfattas av bestämmelsen om s.k. myndighetspost i 7 kap. 6 § fängelselagen får granskas, om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten i enlighet med 7 § samma kapitel.

Det är klarlagt att anstaltspersonalen den 19 och den 27 april 2022 granskade AA:s respektive BB:s utgående brev till Kriminalvårdens huvudkontor genom att öppna och läsa igenom innehållet. Enligt information till respektive anmälare genomfördes granskningen med stöd av 7 kap. 7 § fängelselagen. Eftersom det rörde sig om myndighetspost var bestämmelsen emellertid inte tillämplig. Åtgärderna vidtogs alltså i strid med fängelselagen. Av remissvaret framgår att orsaken till den felaktiga hanteringen var att anstaltspersonalen inte förstod att det var frågan om myndighetspost. Det är ytterst anmärkningsvärt att personal med uppgift att hantera intagnas försändelser inte har haft insikt i att brev från intagna till Kriminalvården utgör myndighetspost och därmed omfattas av förbudet mot granskning. Det inträffade är givetvis helt oacceptabelt och anstalten förtjänar allvarlig kritik.

Avslutningsvis noterar jag att anstalten genast vidtagit nödvändiga åtgärder och att den felaktiga tillämpningen ska ha upphört.

Ärendena avslutas.